

Outi Alanko-Kahiluoto gröna m.fl.

Interpellation om konsekvenserna av regeringens beslut för pensionstagarna

Till riksdagen

I Finland finns det i dag cirka 1 434 500 pensionstagare. Detta är över en fjärdedel av alla finländare. Pensionärerna är en viktig, betydelsefull och aktiv del av det finländska samhället. Pensionstagarna är en av de största grupperna av människor som berörs av regeringens beslut. Beslutet drabbar pensionärerna hårt: statsminister Sipiläs regering försämrar klart försörjningen och situationen för de äldre och personer som annars har det svårt.

Den genomsnittliga pensionen är cirka 1 500 euro i månaden (läget 31.12.2014), men ungefär en fjärdedel av pensionärerna, alltså fler än 350 000 finländare, får mindre än 1 000 euro i månaden i pension. Över 13 000 personer får mindre än 500 euro i pension. Bara ett fåtal har höga pensionsinkomster, och en betydande del av pensionärerna lever under fattigdomsgränsen eller mycket nära den.

Pensionstagarna är en blandad grupp. Förutom äldre personer som lyfter arbetspension efter en lång tid i arbetslivet finns det kvinnor som hela sitt liv har arbetat som hemmamamma eller lantbrukarhustru, unga personer som får invalidpension och personer som har ett funktionshinder sedan födseln. Många pensionärer hör till de sämre lottade i samhället, och skillnaderna mellan pensionärerna har ökat. De ökade inkomstskillnaderna och polariseringen i samhället märks också bland pensionärerna.

Regeringens beslut försämrar pensionärernas försörjning och situation på många olika sätt.

Regeringen försämrar för det första direkt pensionstagarnas försörjning. Av pensionärerna får 180 000 en så liten pension i förhållande till sina boendeutgifter att de dessutom behöver bostadsbidrag för att klara sig. Regeringen föreslår emellertid att bostadsbidraget för pensionstagare ska dras in och att pensionstagarna i stället ska överföras till systemet med allmänt bostadsbidrag. Sammanslagningen av systemen innebär egentligen en direkt nedskärning i tiotusentals pensionstagares försörjning. När bostadsbidraget för pensionstagare slås samman med det allmänna bostadsbidraget minskar bostadsbidraget för cirka 70 % av de hushåll som har de allra lägsta inkomsterna. Närmare etthundratusen pensionärer förlorar 60 euro per månad i reformen. Detta är det högsta belopp som bostadsbidraget kan sjunka med enligt regeringens beslut. För den som har små inkomster är 60 euro mycket pengar.

Interpellation IP 2/2015 vp

Regeringen har försökt lindra nedskärningen genom olika slags manövrer. Det första halvåret beviljas bostadsbidraget till det tidigare beloppet. Dessutom har regeringen beslutat att bidraget kan minska med högst 60 euro i månaden. Det står klart att statsminister Sipiläs regering själv har insett hur stora försämringar det handlar om. Dessa "utjämningar" är emellertid bara ett litet plåster på ett stort sår. De riktar sig enbart till dem som nu får bostadsbidrag. I de nya besluten om bostadsbidrag saknas dessa utjämningar. Regeringen behandlar således pensionärerna på ett ojämlikt sätt. Det skyddade beloppet på 60 euro gäller dessutom bara så länge som pensionärens bodesituation inte ändras. Vårt lands regering tvingar pensionärer som är i dåligt skick att bo ensamma kvar i sitt hem för att de inte har råd att flytta till ett servicehus, eftersom bostadsbidraget då minskar. Unga personer som får invalidpension tvingas stanna kvar på den ort där de bor, trots att deras liv kunde vara bättre någon annanstans.

Regeringen har talat varmt för närståendevård. Indragningen av bostadsbidraget för pensionstagare är emellertid en direkt försämring också av förutsättningarna för närståendevård. Bostadsbidraget för pensionstagare är individuellt så att den som vårdas har kunnat få bostadsbidrag oberoende av de inkomster som personer som bor i samma hushåll har. Detta har underlättat vård i hemmet av till exempel ålderstigna föräldrar eller myndiga barn med funktionshinder. Nu kan det hända att bostadsbidraget helt försvinner, vilket kan försämma de ekonomiska möjligheterna att vårda en anhörig i hemmet avsevärt.

Förutom nedskärningen av bostadsbidraget försvårar regeringens åtgärder livet för pensionärer med dålig hälsa. Hälso problemen ökar med åldern, och låginkomsttagare har också generellt flera hälso problem än andra. Pensionärerna är frekventa användare av hälsovårdstjänster, och många har stora utgifter för mediciner. En stor del av en pensionärs inkomster kan gå åt till att ta hand om sin hälsa och sitt välmående.

Regeringen försämrar pensionärernas möjligheter att sköta sin hälsa och få behandling för sjukdomar. Regeringen föreslår att läkemedelsersättningarna ska skäras ned med 50 miljoner euro och att självriskerna ska höjas. Reseersättningarna skärs ned med 25 miljoner euro. Båda dessa nedskärningar drabbar dem som ofta behöver hälsovårdstjänster. De högre självriskerna drabbar särskilt låginkomsttagare. Inte en enda pensionär ska behöva tvingas välja mellan att köpa mat eller mediciner.

Förutom nedskärningarna höjer statsminister Sipiläs regering klientavgifterna för social- och hälsovårdstjänster med sammanlagt 150 miljoner euro. Regeringen tänker bland annat höja avgifterna för långvarig institutionsvård, serviceboende och service som ges i hemmet. Höjningarna av klientavgifterna riktar sig mot dem som är stora användare av tjänster, dvs. i hög grad just pensionärerna. Pensionärernas inkomster minskas och deras utgifter ökas.

Regeringen försämrar också i övrigt hälso- och sjukvården för de äldre. Man tänker ändra personaldimensioneringen inom äldreomsorgen. Om regeringens planer förverkligas kommer våra äldre i framtiden att vårdas av färre personer som är lägre utbildade än i dag: regeringen tänker både minska personaldimensioneringen och lätta upp kriterierna för att räkna in studerande och obehöriga anställda inom vården i dimensioneringen.

Interpellation IP 2/2015 vp

Möjligheten till en heltäckande offentlig basservice har stor betydelse i pensionärernas vardag. När man lägger frysningen av indexförhöjningarna av statsandelarna för kommunernas basservice till de övriga försämringar som regeringen föreslår, kommer servicen för de äldre oundvikligen att bli sämre.

Regeringen lovade i sitt program att lindra beskattningen för låginkomsttagare. Den föreslagna höjningen av grundavdraget vid kommunalbeskattningen är dock minimal, och den kommer att ha mycket liten effekt i praktiken. Inte heller på detta sätt underlättas situationen för pensionstagare med låga inkomster.

Sipiläs regering använder 30 miljoner euro för att höja garantipensionen. Pertti Honkanen som är ledande forskare vid FPA har dock bedömt att pensionerna i själva verket kommer att sjunka med flera procent före 2019 till följd av regeringens indexnedsskärningar. Regeringen har föreslagit lättnader i Yle-skatten för dem med de allra lägsta inkomsterna, men effekten av detta beslut är bara några euro i månaden.

Statsminister Sipiläs regering fattar beslut utan att ordentligt bedöma vilka konsekvenser de har för människors liv. Vem kan förutspå vilka följder alla dessa beslut sammantaget har för pensionstagarna? Regeringen skär ned och stramar därmed åt pensionärernas situation utan någon verklig kunskap om vad besluten leder till och i hur hög grad konsekvenserna av dem drabbar samma personer. Detta är en farlig lek med vanliga människors liv och försörjning. Det är nödvändigt att regeringen omvärderar sina sparbeslut så att konsekvenserna för låginkomsttagarna och för dem som riskerar fattigdom är skäliga.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Hur tänker regeringen säkerställa att de sammantagna effekterna av nedskaeringarna inte blir oskaeliga för pensionaererna,

hur tänker regeringen sörja för pensionaerer med små inkomster i framtiden,

tänker regeringen aendrasina orättvisa beslut om pensionaerernas försörjning och

kommer regeringen att avstå från att försämma vårdardimensioneringen, som är viktig med tanke på servicen för äldre?

Interpellation IP 2/2015 vp

Helsingfors 16.10.2015

Outi Alanko-Kahiluoto gröna
Ville Niinistö gröna
Heli Järvinen gröna
Hanna Halmeenpää gröna
Olli-Poika Parviainen gröna
Touko Aalto gröna
Jani Toivola gröna
Johanna Karimäki gröna
Jyrki Kasvi gröna
Krista Mikkonen gröna
Satu Hassi gröna
Antti Lindtman sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Riitta Myller sd
Anneli Kiljunen sd
Maria Guzenina sd
Lauri Ihalainen sd
Jukka Gustafsson sd
Joona Räsänen sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Tuula Haatainen sd
Pia Viitanen sd
Harry Wallin sd
Jutta Urpilainen sd
Eero Heinäluoma sd
Kristiina Salonen sd
Tarja Filatov sd
Katja Taimela sd
Ilkka Kantola sd
Krista Kiuru sd
Antti Rinne sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Suna Kymäläinen sd
Satu Taavitsainen sd
Sanna Marin sd
Aino-Kaisa Pekonen vänst
Kari Uotila vänst
Katja Hänninen vänst
Hanna Sarkkinen vänst
Paavo Arhinmäki vänst
Jari Myllykoski vänst
Annika Lapintie vänst
Matti Semi vänst

Interpellation IP 2/2015 vp

Antero Laukkanen kd
Sari Tanus kd
Sari Essayah kd
Päivi Räsänen kd
Peter Östman kd